

Kommittémotion

Motion till riksdagen: 2014/15:1609

av Barbro Westerholm m.fl. (FP)

FN:s barnkonvention som svensk lag

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införliva FN:s konvention om barnets rättigheter i svensk lag.

Motivering

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) antogs av FN:s generalförsamling för i dagarna 25 år sedan. Sverige var pådrivande i arbetet med att ta fram konventionen och ett av de första länderna som ratificerade den. Konventionen är central för att skydda barns rättigheter över hela världen – och i Sverige.

Alla länder som ratificerat konventionen (i dagsläget 193 länder) är folkrättsligt förpliktigade att följa den, men vilken status den har i ländernas rättssystem varierar. I en del länder, t ex Frankrike, Holland och Belgien, innebär en ratificering att den automatiskt får samma status som nationella lagar. Några länder har valt att ta ett särskilt beslut om att konventionen ska gälla som lag, så kallad inkorporering, bl a Norge.

Sverige har hittills valt att anpassa sig till barnkonventionen genom transformering. Svenska lagar justeras och ändras successivt så att de ska överensstämma med konventionens krav. Till exempel har principen om barnets bästa förts in i portalparagrafer i socialtjänstlagen och i utlänningslagen. I en kartläggning som regeringen lät göra 2011 gjordes bedömningen att svensk lag i hög grad överensstämmer med barnkonventionen.

Barnombudsmannen och många organisationer pekar dock på att genomförandet i praktiken fortfarande har stora brister. Enligt barnkonventionen är ett barn en person med egna rättigheter att få information och komma till tals – men Barnombudsmannen

har visat på att såväl förarbeten och lagstiftning som domstolars och myndigheters tillämpning präglas av misstro till barnets förmåga att ha egna åsikter. Det handlar till exempel om vårdnadstvister, i utredningar i socialtjänsten och i asylprocessen. Advokatsamfundet har påpekat att Migrationsverket och domstolarna i asylärenden inte tar principen om barnets bästa och barnets rätt att komma till tals på tillräckligt stort allvar. När svensk rätt och barnkonventionen skiljer sig åt, går svensk rätt i praktiken före.

Alliansregeringen gav 2013 en särskild utredare i uppdrag att kartlägga hur rättstillämpningen i Sverige stämmer överens med barnkonventionen och de tilläggsprotokoll Sverige har tillträtt (dir. 2013:35). Utredaren ska också analysera för- och nackdelar med att inkorporera barnkonventionen i svensk rätt.

Den utredningen blir ett viktigt underlag i det som bör bli nästa steg: att barnkonventionen blir svensk lag. Det skulle göra det tydligare att barn är egna personer med egna rättigheter. Domstolar, myndigheter och alla som på något sätt har med barn att göra skulle behöva ta konventionens krav på större allvar, och kraven att tillämpa den systematiskt skulle bli tydligare.

Barbro Westerholm (FP)

Bengt Eliasson (FP)

Emma Carlsson Löfdahl (FP)

Lars Tysklind (FP)